

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marostorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekei ujsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489.sz.

Tanárok és tanítók 10 parancsolata.

A porosz kormány a testi fenyték ellátása tárgyában a következő, tíz pontból álló rendelkezést adta ki:

„1. A tanítónak nincs joga a testi fenytésre.

2. Becsületbeli kötelessége a tanítónak, hogy a testi büntetés alkalmazását a legkevesebbszer vegye igénybe.

3. A testi fenyték jogával való visszaélés fogyatékos paedagogiai képzésről tanuskodik.

4. A testi büntetés nem alkalmas eszköz a tanulás előmozdítására.

5. Soha se büntessünk előbb, míg nem méltányoljuk a házi és lélektanai viszonyoknak befolyását a tanuló viselkedésére.

6. A testi fenytéssel árthatunk a tanuló egészségének, esetleg becsületébe gázolhatunk, sőt szeméremérzetét is elvehetjük.

7. A fenytítő hatalom túllépése nem ritkán a törvényszék elé juttatja a tanítót, ha buzgalmában, felindult állapotában, vagy felháborodásában büntet.

8. A tanító ezért ne csak a gyermeket vegye védelmébe, hanem becsülje meg a saját paedagogiai érdemeit is, ami bizonyára visszatartja a tettelegességtől abban a pillanatban.

9. Különösen ajánlatos az, hogy mindig kimért távolságra maradjon a tanulóktól.

10. A leghathatósabb eszközök, melyek segítségével a testi büntetést igazán nem kell alkalmaznunk, ezek: pontos előkészítés, figyelmes tanítás, szigorú önfegyelmzés.

Nagyszerű népművelési és nevelési elvek, amelyek hazánkban is itt-ott követésre találnak ugyan, de bizony — legnagyobb részben még nagyon sok kívánni való van a tanítás, a népművelés módszereinél — különösen az elemi, de a középiskolákban is.

Vannak olyan iskolák is, ahol ma is állandóan a nád- vagy mogyorófalca rettegési és nem a szülői szeretetet pótolni hivatott vonzó erő esetleges elvesztése ejti aggodalomba a nebuló-sereget.

Ugy vagyunk e téren, mint a maraci gazda: apám, sőt nagyapám is így szántott... Arai népművelők nagyrészt is így oktatta a mogyorófalca; ők sem tudnak, mert nem akarnak más rendszert bevezetni...

Pedig ha ez így tart, akkor egészen felesleges békenapot, madarak és fák napját ünnepelni. Hiszen aki az embert, a teremtés legszebb, legtökéletesebb alkotását ahhoz értő hivatottsággal mogyorófa és nádpálca nélkül a salakoktól letisztogatni, kicsiszolni képtelen, az testvéri szeretettől áthatott békére, a madarak és fák kimelésére, megbecsülésére sem bírhat kellő érzékkel.

Lomtárba tehát a botos, pofozó rendszerrel! Igyekezzünk önfegyelmzett, kötelességtudó, igazi uton járó, munkaszerető generációt nevelni — tudással, emberszeretettel, végtelen nagy türelemmel...

Elismerjük, sőt határozottan igazoljuk, hogy ez a legnagyobb művészet. Azonban élő példák igazolják, hogy ott, ahol a szülői házzal kapcsolatosan az iskola is e célra törekszik, nem kivihetetlen.

Nyár kezdetén vagyunk. Figyeljük meg a mezőn, a kertekben gazdálkodók munkálkodását. Milyen türelmesen szegegetik, huzogatják a termő-nö-

vényeket előzőlő gyomot; minden lépésükre vigyáznak, nehogy a növényt letaposzák, megsértsék. Pedig csak egy évre való, rövid éltű növényeket ápolgatnak.

Mennyivel inkább kell óvakodjék a gyermek-kertész, aki egy egész életre való plántákat gondoz, embert nevel és művel a hazának!?

A társadalom feladata megbecsülni tanítóját, tanárát s ezekről mindig csak jót mondani. De viszont alkalmat kell adjanak a tanítók, tanárok is arra, hogy a társadalom minden tekintetben és mindenkor ezt — nyugodt lelkiismerettel tehesse...

Nehéz, nagyon terhes feladat az igazi népművelés, tanítás. A valóban arra hivatott tanító és tanár végtelen tisztele-

tet érdemel, mert kiszámíthatatlan kincseket halmoz össze a nemzet oltárán.

Ellenben diplomás kontár, ki csak szükségből végzi óráját; hivatottság érzete nélkül piszmog, ideges durvasággal szakgatja egyik nádvesszőt a másik után a gyermekek hátán: népművelésre nem való. Az ilyen egyén megérdemli, hogy adott esetben helytelen eljárásaira figyelmeztessük s ha ez sem használ, akkor hatósága elé állítsuk.

Meg vagyunk győződve, hogy a helyes érzékkel bíró népművelők, tanárok ez elveket örömmel és helyesléssel fogadják s azokat hivatottsággal követik. Nem akad egy sem közülök, aki az ellenkezőjét vallaná s éppen azért ismételtelen hangsúlyozzuk a jelszót: lomtárba a botos, pofozó rendszerrel! ..

A Székelyföld és székely nagyjaink.

Péter János dr szerkesztése mellett irták többen. Képekkel 249 l. Kiadja Turóczi István Kézdivásárhelyt. Ára jobb minőségű papíron 3 K, egyszerűbb minőségű 2 K. Költött példány 60 fillérral drágébb.

Egy értékes vállalat 1. kötetét kapjuk „A Székelyföld és székely nagyjaink” c. kötetben. Ez a kötet azt tűzi ki maga elé célul, hogy a Székelyföld múltját bemutassa és történelmi nagyságainak emlékét felújítsa. Teljesen igaza van a bevezetésnek mikor azt mondja, hogy a Székelyföld múltjának és egyes természeti szépségeiben gazdag részének és a székely nagyemberek ismerete oly erős, mely különösen a fiatal nemzedék érzelm- és gondolatvilágának kialakulására rendkívüli hatással lehet. Ezt az erőt még kevésebben ki nem fejezték a kötet jaira. Hiányzottak olyan kisebb könyvek, melyek a múlt történetét

röviden vázolták volna. Ezért kevesen vannak a művelt emberek között is, akik megértenék vagy városuk történetét ismernék. Már pedig ha megértenék, vagy városunknak legfőbb viszontagságos, küzdelmekben gazdag múltját nem ismerjük, akkor nem is tudunk oly forró szeretettel ragaszkodni hozzá, mintha a múlt is a szülőföld szeretetére buzdítana.

A múlt ismerete a most felnövő nemzedéket arra fogja sarkalni, hogy ezért a földért, melyet az ősök ráhagytak, lankadatlanul dolgozzék és küzdjön, hogy az ősi föld megcsontkítatlanul és virágozva szálljon nemzedékről-nemzedékre.

A kötetben ezt a célt szolgálja a vármegyék története. Egyelőre Csik- és Háromszékvármegyék, Gyergyó, Csikszereda, Kézdivásárhely történetét találjuk meg. Az előadás terjedelme mérsékelt, az elbeszélés élénk, a serdültebb ifjúság felfogásának megfelelő. Ugyanezt mondhatni arról a pár földrajztörténeti leírásról is mely a Bálványosvárt, a Szent Anna tavát, a Gyilkostót mutatja be.

A borvizek hazája.

Alapítsunk községeket a székely fürdőkön!

Irta: Barsi Jenő dr.

Nagy figyelemre érdemes cikkelyt olvasunk a Csiki Lapok ez évi 22 ik számából, a melyet — miután ró-lunk beszél és sok jót, tanulságot mond — szóról-szóra közlünk:

Székelyországról sokat beszélnek — mondja a cikkely. Ha a beszéd csak arra volna jó, hogy a nyomában cselekedet fakadjon, akkor már régen nem volna nálunk székelykérdés. Pedig hát nagyon is van és súlyos gond az nekünk, hogy az országnak ezt a bástyáját ott a Keleten jól megerősítsük.

Mindenkor érdekes része volt ez Magyarországnak. Ott tartott legtovább a bálványimádás és csak a székelyek tudták visszaverni az irtó tatár csordák rohamát. Erős nemzeti érzés s a vitézség volt uralkodó ezen a földön. A keresztény kultúra végre ott is legyőzte a pogányt, de a harci vitézség továbbra is fennmaradt. A nagy Hunyady alatt a székelyek fényes diadalokat arattak a törökökön.

Hogy aztán ránk szakadt Mohács, azt persze megéreztek a székelyek is. És hiába volt már aztán a magyar vitézség, — most is azon rágódunk még, hogy hogyan lehetne visszaszerezni azt, amit akkor nem kellett volna elveszitenünk.

Csak a sok szénsav buzog fel azóta is változatlan erővel a híres Székelyországban. Másutt mesterségesen csinálnak üvegekbe egy kis

savanyuvizet, — itt annyi van, hogy fürdenek benne. Beleercsziük a forrást medencébe s ezt lobogónak hívják. A víz meglehetősen hideg, 9–11 fok C., de ezt a hideget az ember nem sokáig érzi. A szénsav kitérít a bőr finom erecskéit, több vér jut beléjük. Az érző idegek végződéseit körülveszi a meleg áram és nem fázunk többé.

Magam is kipróbáltam Málnáson az ilyen lobogó fürdőt. Készakarva benn maradtam jó egynegyed óráig. Egészséges ember tehet ilyen kísérletet, de betegnek nem volna tanácsos. Mert a szénsavnak csakugyan igen erős a hatása, a mi azonban csak később jelentkezik, mikor az ember már kiitt van a vízből.

A kitérült erecskék ugyanis még a rendesnél is szűkebbre húzódnak össze, alig marad bennük valami kis vér s akkor aztán az ideg annál jobban érzi az erősen lehűtött bőr hidegségét. Két óra hosszat dideregtem utána, pedig kiültem a napra melegedni. S ha kezemet a nadrágzsebembe dugtam, mintha jégverembe nyultam volna.

No, de hát tudjuk, hogy az erős mérgek kicsiben a legjobb orvosságok. És a szénsav hatását is lehet szabályozni oly módon, hogy a betegnek csak haszna legyen belőle. Gyengébbeknek melegítve adjuk a vizet s nem engedjük őket sokáig bent maradni.

Sok betegnek segít a szénsavas fürdő. Már maga az élénkebb vérkeringés fokozza az anyagcserét. Könnyebben lerak a vér a beteg szervezetben minden használatot és eltávolítja azt, a mit a test már feldolgozott s a mi benne felesleges. Ezen alapon minden gyógyulás könnyebben halad előre.

Éjszakákon rótták össze műveiket, hogy élő bizonyosságot szolgáltatassanak arról, hogy a székely elme sem terméketlen. Világra szóló remek nem jöttek létre a székely elme kohójából, de olyan művek szép számmal keletkeztek, melyek a magyar irodalomtörténet lapjain kellő megbecsülésben részesülnek. Mintegy buzdítva szólanak ezek a sikerek az ifjúsághoz, hogy a magyar nemzeti művelődés terén is nagy kötelességek várnak rá.

Azonban az írók és költők mellett helyet találnak más nagyjaink is, kik a nemzeti életnek más terein is kiváltak és a székely névnek megbecsülést, tiszteletet szereztek.

Ily célokkal indul utnak ez a könyvecske. A bírálat megállapíthatja, hogy nem rendszeres munka, mely időrend szerint és az összes történeti nagy alakokat felsorolná. De így mozaikszerűen is szívesen vesszük eme leginkább emlegetett székely nagy emberek küzdelmeiben és sikereiben egyaránt gazdag élettörténetét.

A szerkesztőnek vállalkozása számára sikerült megnyernie a székelyföldi iskolák sok kiváló, köztük nem egy, másnemű írásaiból is jól

A szénsavnak a vér erecskéire gyakorolt összehúzó hatása főleg azért jó, mert fokozza a vérnyomást a nagyobb erekben. Több vér jut ezekbe s az ütőer rugalmassága miatt a több vér nagyobb feszültség alatt áll az ütőerekben, mint a kevesebb. Ez által aztán könnyebben és gyorsabban áramlik mindenüvé.

A fokozott vérnyomás megkönnyíti a szív munkáját. A szív a vért kevesebb erővel is zavartalan keringésben tudja tartani s a beteg szívnek éppen erre van szüksége, kiemelni kell az erejét. A szívbetegnek tehát a legnagyobb áldás a szénsavas fürdő, ez bizonyos, hogy az orvos is nagyobb hatást vár a természetes szénsavas vizől, mint a mesterségestől.

Az ütőerkeményedésben szenvedőknél meg éppen az a baj, hogy a betegség folytán csökkent az ütőer rugalmassága. E miatt aztán kitérül az ilyen ütőer és állandóan kisebb lesz benne a vérnyomás. A hibát az egészséges szív is fokozott munkával tudja pótolni, ebben pedig időmultával kimerül. A vérkeringés javítását tehát itt is leginkább a szénsavas fürdők biztosítják. Az ütőerkeményedés pedig ugyancsak elterjedt betegség. És ujabban bizonyos divatja is támadt. Már a menyinyben inkább törődnek vele, mint egyéb testi fogyatkozásokkal. Különösen a közönségnek az a része, mely fürdőre jár. Ezért nagy a jelentőségük a székely szénsavas forrásoknak.

Borviznek nevezi a székely a maga savanyu vizét, mely lépten-nyomon fakad az egész Székelyföldön. És igaza van, legizletesebb azt borral inni. De nem is találunk sehol a vi-

ismert tanárát; így találkozunk a munkatársak között: Antal Áron, Bíró Lajos, Csutak Vilmos, Eröss József, Ébner Sándor, Gajzágó Lenke, Gálffy Miklós, Kassai Lajos, Köllönte Béla, Pap Mózes, Szentmártoni Kálmán, Szélyes Dénes, Szilveszter Ferenc dr, Tóth Balázs, Zajzon Sándor, Zsögön Zoltán nevével.

Igy beszámolva a becses műről, azt az ohajtásunkat fejezük ki, hogy ez jusson be minden székelyföldi, sőt erdélyrészi iskola könyvtárába. Vagy jobban mondva kívánatos volna, hogy minden székely ember társadalmi különbség nélkül olvassa, tanulmányozza. Mivel az év vége közeledik, különösen is felhívjuk az iskolák igazgatóinak a figyelmét e könyvre, mert mint képekkel diszitett juttalom könyv is különösen megállja a helyét és mindkét nembeli ifjúság számára kedves emlék lesz.

A könyv elolvasása után szerzett összes benyomásainkat abban fejezhetjük ki, hogy a székely nép múltjának és nagy férfainak megismerésében értékes munka úgy, hogy kiváló érdeklődéssel várjuk további kötetek megjelenését is, aminek gyorsasága azonban természetesen a pártolás mértékétől fog függeni.

lagon jobb vizet a borhoz, mint például a borszéki „Fökut”, vagy a bodoki „Matild“-forrás. Tévedés azonban ezeket egyszerű savanyu vizeknek tartani, mert a forrásokban a szénsav mellett még igen értékes sók is vannak. Ásványvizek ezek és nincs az a hurut, nincs az a belső betegség, a mit vélük az orvos nem gyógyíthat, éppen úgy, mint a leghíresebb külföldi vizekkel.

S ez a sok természeti kincs ma már mind könnyen elérhető. Két irányból is halad Székelyországba a gyorsvonal — Marosvásárhely és Brassó felől — és lehet az utat körben is csinálni.

Brassó maga is egyik fő érdekessége Magyarországnak. Nemcsak a régi bástyái és középkori épületei miatt. Ilyeneket Nürnbergben is láthat az ember, de hol van Nürnberg mellett az a vidék, a minőnek középpontjában Brassó fekszik s melybe maga a város utólérhetetlen bájjal illeszkedik bele.

Csak fel kell menni a Czenkre és meggyőződünk róla, hogy természeti szépségeket nem lehet hatásosabban csoportosítani, mint Brassó körül vannak. És a távolabbi kiránduló helyek is mind az ország egyegy ritka szép völgyét, vagy szorosát mutatják be a látogatóknak s még ennél is többet ér az, hogy a város ki tudja használni előnyös helyzetét. Jól és olcsón lehet élni benne az idegennek. Szeretne a városban kaphat az utas szobát rövidebb hosszabb időre tetszés szerint. Szállóin, étkezőterméin pedig meglátszik a százszokot jellemző üzleti szoliditás.

A szép nyári estéken a pesti Dunaparton nincs nagyobb korzó, mint a brassói sétatéren. Csakhogy itt a sétálók nem annyira az odaválókól, mint inkább az idegenekből kerülnek ki. Bizonyos, hogy ezeknek tulnyomó része román, kik csoportosan rándulnak át ide a tuloldali havasi fürdőikből és annyira kedvelik Brassót, hogy heteket is eltöltenek benne.

Ujabban már a mieink is kezdik felfedezni Brassót. És bizonyára nem is árt ott kissé jobban tartítani a társaságot. Hadd lássák ott fenn Erdélyben, hogy magyarok is vagyunk elég szép számmal a világon. Ha Brassónak gyógyító forrásai volnának, itt fejlődne ki hamarosan Magyarország leglátogatottabb fürdője.

Brassóig nyulik le Székelyország. A csángó „Hétfalú” közvetlen szomszédja a városnak Innét terül északra felé a „Barcaság”, mely már egybefolyt a háromszéki rónával. Ez a székelyek egyedüli lapos földje és bizony elég kicsi ez a róna. Tulajdonképpen csak egy széles völgy, melynek közepén a Fekete-ügy, nyugati végén pedig az Olt folyik keresztül. De annyi hegy közt jól esik a szemnek legalább egy darabka olyan területet látni, mely simaságával és magyarságával a nagy Alföldre emlékeztet.

Ezen kívül ott látjuk a kötetben multunk sok nagy alakjának jellemrajzát. A nemzeti birtokállomány megtartó és fejlesztő tevékenységében valóban a legjobb utmutatók a Székelyföld nagy alakjai. Élvezettel olvashatjuk a mult kiváló emberei közül: Cserei Mihály történetírónak, Apor Péter bárónak, a „náj módi” ostorozójának, Nagy Mózesnek a lelkes papnak, a kézdivásárhelyi gimnázium alapítójának, Mikes Kelemennek, az utólérhetetlen levéltárnak, Bod Péternek az irodalom buvárának, Baróti Szabó Dávidnak az óklasszikus költői iskola alapítójának, Bolyai Farkas és Bolyai Jánosnak, a két halhatatlan matematikusnak, Kriza Jánosnak, a székely népköltészeti termékek összegyűjtőjének, Gábor Áronnak, a székely ágyuöntő hősnak, Barabás Miklósnak a hirnemes festőnek, Orbán Balásznak a „Székelyföld leírása” írójának, Fogarasi Mihálynak a nagy püspöknek, a költő Bálint Gyulának, Cserei Jánosnének, a Székely Nemzeti Múzeum alapítójának, Szentkeresztly Stefániának, annyi emberbaráti intézmény megteremtőjének jellemrajzát.

Amint a sorozatból látjuk, leginkább írók, tudósok, akik álmatlan

És emlékeztet bennünket arra a nemes fejedelemre, a kinél önfeláldozóbbat a világtörténet nem tud felmutatni. Mennyit akart és mennyit tudott volna használni hazájának, ha végtelen áldozatkészségéhez egy kis szerencséje lett volna. E nélkül csak a sziveket hódította meg, hogy még akkor is hívek maradjanak hozzá, mikor már nem várhattak tőle semmit.

Ez jut eszünkbe ezen a rónán, mikor meglátjuk a vasuti kocsi ablakából Zágon falu tornyát.

Sepsiszentgyörgytől látjuk át legszelbben ezt a tájat, a mint a nagy háromszéki hegyek a rónát karj alakban közrefogják. Délen a Barcaság felett a brassói „Bucsecs” s a fogarasi „Királykő” hatalmas sziklabércsei tűnnek elő s a nagyszerűségig fokozzák a körkép hatását.

Nem is tudja ez a város, hogy milyen értékes helyen fekszik. Központja a székely fürdővidéknek. És könnyen be lehet járni innét Brassó környékét s az egész Székelyföldet is. Ha a város Brassó minijára rendezkedik be, idegenforgalomba Brassóét hamarosan el fogja érni. Nem elég az, hogy csak az előpartai fürdővendégek járják az Olt új vasuti hidját.

Sepsiszentgyörgy alatt jön össze a Fekete ügy vize az Oltéval. Különös egy folyó ez az Olt. Az eredete tiszta magyar, a csiki hegység s a Hargita lejtőiről szedődik össze. Leszalad a tusnádi szoroson át Csikból és megy lefelé Délnek, mintha egyenest Brassóba akarna eljutni. De a megye határán megdondolja a dolgot és egy nagy kanyarulattal ismét északnak fordul. Levág egy darabot Háromszék vármegyéből s azt „V” betű alakjában körülövezi. Ugy megyen aztán tovább Nagyküküllő és Fogaras közt nyugatra be Szeben vármegyébe s a vöröstoronyi szoroson át elhagyja az országot.

És így van ez itt-ott a székely néppel is. Szüli az édes anyaföld, rajta nevelkedik, egy darabig próbálja itt a szerencsét és végül kénytelen kivándorolni Romániába.

Mert hát az a sok szép erdő otthon kevés kenyeret terem.

— Vízünk, fánk van bőven, de egyebünk aztán nincs — sóhajtott az én egyik székelyföldi fiákeresem.

Most aztán letarolják az ő székely erdőket is. Gözzel, vasuttal folyik ott az erdőirtás. Mire készen lesznek vele, nem marad fa, a székely ember évtizedekig nem járhat mért fuvarba. Kicsi földje után pedig hogyan tartsa el az igáját? Az a kis róna nagyon kevés munkát ad annyi dolgos kéznek. A hegyek aljából folytatódik majd a kivándorlás s a hegyi legeióket lassankint birtokba veszik az oláh pásztorok. Bizony, ha nem leszünk résen, az új erdőket valamikor már az ő unokáik fogják letarolni.

Szomorú hírt olvastam a multkor, hogy Tusnádfürdőt az idén már nem szándékoznak megnyitni. Lehetetlen-

nek tartom, hogy ez megtörténjék s Erdély egyik legszebb fürdőjét egyszerűen átengedjék a pusztulásnak.

Nem sok maradt meg a magyar hitregéből, de a mit ismerünk, az Tusnád környékéhez fűződik. Ott állnak még Báiványos vár romjai. A csodás mult szeleme él itt a levegőben és varázsával megéri a magyar lelkeket Észrevételi velünk egy pillanatra a nemzeti tudatot. Mint a hogy a fényoszlopok az éjben rávilágítanak az elrejtett zugra.

És ott van a kettő közt a torjai bűdösbarlang. Nem is tudom hamarjában, van-e még a földön ehhez hasonló. Egy sziklaüreg, melynek az ajtát a helyből jött szénsav tölti ki olyan magasságig, hogy a felnőtt ember még le is ülhet benne. S a szénsav óriási mennyiségben áramlik ki a sziklahasadékokból és jut a barlangon át a szabad levegőre. Van közö keveredve kis hidrogén is és ez adja ott a levegőnek a záptojásra emlékeztető szagot.

S a mi még érdekesebb, ez a gáz melegen jön fel a föld belsejéből. Ha az ember pár percig benn van a barlangban, elkezd izzadni. Le sem kell vetkezni és használhatja a fürdőt. Csuzos betegek gyógyulnak tőle, mint a meleg víztől és kéntartalma miatt a szemhurutokra is jó hatással van.

Ennek a vidéknek nem szabad begyöpösödni!

Tusnádon a magyar államvasut kis állomását szép kert veszi körül. Mesteri kézzel elrendezett virágágyak fogadnak, mikor a vonatról leszállunk. Nos hát az állomáson túl is kellene tartani ennek a gondoskodásnak!

Számoljon le már egyszer az ország azzal az áldatlan állapottal, a mi nálunk a fürdők pusztulását okozza. Hiszen nem nehéz az összehasonlítás Tusnád és Brassó közt. Ugyanaz a szép vidék s ugyanolyan könnyen juthat hozzá mindenki. És Brassóhoz képest Tusnád van előnyben, mert vannak hathatós forrásai.

Mi az oka tehát annak, hogy Brassóban virágzik az idegenforgalom, Tusnádról meg ilyen hírek jönnek forgalomba?

Nincs meg itt a szabad terület, nincs meg a szabad verseny. Tusnádon nincs tere az üzleti vállalkozásnak. Tessék felszabadítani a fürdő területét, ha másképp nem, hát kizsajátítás útján. Senkinek sem lehet joga ahhoz, hogy a maga kis tökéjével rajta üljön az ország egy-egy értékes fürdőhelyén és útjában legyen ott évtizedekig a természetes fejlődésnek.

Sajátítsa ki az állam az ilyen fürdőhelyeket. Tartsa meg belőle magának a forrásokat, építsen szolid fürdőházat, csináljon parkot, a terület többi részét pedig ossza fel és adja el örök áron alkalmas vállalkozóknak. Csak minél többnek egyszerre, hogy annál jobban versenyezzenek egymással. Szállóval, vendéglővel az állam ne vesződjék.

Van a világfürdők vendéglősei nek már elég gyűjtött pénzük. Jutna abból valami a kitűnő magyar gyógyforrásoknak is. Főleg olyan helyre, a hol már van elfogadható kultúra s a hol az egyik hely fejlettsége a másik fejlődését szinte maga után vonja. És utóbb a magyar társadalom is tud létesíteni egészséges vállalkozást, ha biztos tervet kap hozzá. Ha nem bérlet alakjában jut az üzlethez, hanem tulajdonjog alapján.

A fürdőhelyeken csak így, községek alapításával lehet segíteni s a fürdőhelyeken segíteni kell, mert azok nélkül nem lehet el az ország. Nem bírjuk el azt a vérvesztést, a mit a betegek útján külföldre áramló pénz az országnak okoz.

És ki lesz a felelős azért a veszélyért, melyet a székely fürdőknek idegen kézre való jutása okozhat?

Kossuth-szobor Székelyudvarhelyt.

A „Székelyország” mult számában két kedves apróság jelent meg Rápolti Lajos székely szobrászművészről.

Mind a kettő a művész dicsőségét hirdeti.

Különösen a király ő felsége kijelentése, melyet Lotz Károly szobráról tett, hogy: — „Igen jól ismer. Ő festette a várban a freskókat” — nagyjelentőségü...

Ez alkalmából eszünkbe jutott, hogy Székelyudvarhely város képviselőtestülete is évekkal ezelőtt: Gotthárd János polgármester ur elnökletével bizottságot küldött ki a Kossuth-szobor ügyének előkészítésére. A bizottság kiküldését szükségessé tette Rápolti Lajos szobrászművésznek amaz önzetlen, szülőföldje iránt való szeretetéből jött ajánlata, hogy a Kossuth-szobrot hajlandó ingyen megmintázni, ércebe önteni, csupán az anyag értékét fizesse meg a város.

A szobor-bizottság azon melegében egyszer össze is ült volt, de az után-évek óta többé szó sem esett az ügyről — leszámítva ami hirlap útján tett sürgetésünket.

Az olyan „bizottság”, mely így teljesíti a reá bízott hazafias feladatot, bebizonyítja önmagáról, hogy hivatásának betöltésére képtelen.

Miután az ilyen „bizottság”-ban helyet foglalni, hízogó senkire sem lehet, s nincs kizárva, hogy kötelességtudóbb emberek a hazafias célt megvalósíthatják, erőtlenségünk következményét levonva, a legközelebbi közgyűlésen, a magam részéről bizottsági tagságomról annyival inkább lemondok, mert meggyőződésem szerint, tétlenségünk a közgyűlés tagjainak rosszalását fogja maga után vonni — és azt eredményezi, hogy az ügyet kötelességtudóbb egyénekre bizza...

Betegh Pál.

Hogyan teremtsünk ipart?

E cím alatt Dr. Hollósy István tollából a „Székelyország” ez évi május 24-én megjelent 21. számában — nagyérdeklő közlemény volt olvasható.

Ennek az érdekes, illetékes körökben is feltűnést keltett közleménynek sarkpontja az, hogy: **ipari kibitelünkkel induljunk hódító körutakra külföldön...** Dr. Hollósy a módját is megmondja, az irányt is kifejti abban a San-Franciscoból köldött levélben, melyet Fonyó F. József ott élő hazánkfia intézett hozzá, mint igaz lelki hazafihoz, aki háziiparunk ügyét szíven viseli.

Mintákat kér különböző minőségű csipkéből, bluzra való himzésekből, házi szövésű törülközőkből és törölközőkből, játékszerekből (babák stb.), kosárarukból.

Kapcsolatosan most érdemesnek tartjuk a Sepsiszentgyörgyön megjelenő „Független Székelység”-ből olvasott következő, Dr. Hollósy István véleményét (a meglevő háziipart illetőleg) kézzel fogható adatokkal igazoló cikletet leközlölni, hogy ezzel is nyomatékot adjunk a nagy érdekű akciónak.

A közlemény így szól:

Székely háziipar.

A „Magyarország” egyik legközelebbi számában valaki a székely háziipar csúdjáról cikkezett. Mivel a közleményben alapos tévedések foglaltak helyet, szükségesnek látom, hogy rámutassak ezekre. Kompetensnek érzem magam e sorok közzétételére, mert hiszen nemcsak székely vagyok, hanem évek óta népnevelő a legősibb székely megyében: Csikban. Volt tehát alkalmam és időm bőven meggyőződni az alábbiak igazságáról.

Elsőbben is valótlannak látom amaz állítása, hogy sehol sincs a Székelyföldön ma már szövőszék. Hogy a nép már nem foglalkozik a szövésel Ezzel szemben az az igazság, hogy — kivált a csikmegyei — falukban még csaknem minden háznál vigan csattog az osztovata. Ha járt a cikkíró ur pl. Csikszentdomokoson, Szenttamáson, Karcfalván, Dánfalván vagy Csikszentmihályon, megvárta a vasárnapi szentmését: láthatta fölvonulni a csikos szöttesbe öltözött aszonyokatés hajdonokat.

A népviselet fennáll érintetlenül, csak a városokhoz közelebb eső falukban élők s a Brassóból és Budapestről hazatérő *ujszüetü dámák* lebzselnek az izléstelenül magukra akasztott bolti rongyokban. Nekem az a benyomásom, hogy cikkíró vagy háromszéki vagy udvarhelyi vasuton utaztában látott holmi „új kisaszonyokat...” Sajnálom, hogy ezekről állapította meg a székely szöttes alkonyát.

Az ősi székely falvak lakói még mindig ragaszkodnak a szötteshez. Az pedig otthon készül a családban. Az osztovata „vetelő” szövögeti

a színes, sávos kelmét, amelyből aztán a takaros, fekete bársonyba szegett szőttestszoknya, az ugynevezett rokoja készül. A fönt említett falukban ünnepnap csak úgy hullámszik a sokadalmas sereg „fehérnépe”-in a pompás szőttes rokoja. Kis rövid mellényke vagy rékli egészíti ki a csinos ruházatot. Ezeknek az anyaga szintén házi-szött, készítése a székely kéz ügyességéről tanuskodik. A szövőszék vagy osztováta tehát ma is tipikus kiegészítő része a mi házaik butorzatának. A régi uri családok — a székely patriciusfamiák — asszonyai sem restellik ma sem az osztováta mellé telepedni. Mostoha anyám, anyósom, feleségem épp úgy szőnek, mint a közép és a régi jó idők asszonyai.

Az sem áll, hogy a Székelyföldön már alig ismerik a székely festéket és hogy ilyet már nem szőnek a mi vármegyénkben. Bizonyítékul felhozza a t. cikkíró ur a László Gyula, iparkamarai másodtitkár közvetlen tapasztalását, aki bejárta a Székelyföldet, kutatott a festékes után és szomorúan konstatálta, hogy kivétel nélkül mindenhol van a híres „festékes” és ma már csak egy-két asszony fog lalkozik a szövással. Ugy tünteti föl, mintha már csak kivételes ritkaság volna a székely háziiparnak ez a neme.

Nos, hát ez sem felel meg a valóságnak. Mint a székely népnevelés egyik igénytelen harcosa, a nép között élek: látom, mit tartott meg régi szokásaiból, s az ősiparból mi van veszendőben, meg mi nincs. Nyugodt lélekkel mondhatom, hogy a székely festéket ma is csaknem minden csiki háznál készítik. A nagyobb nyomtatékoság kedvéért szívesen íktatom ide, hogy: az, anyósom meg a feleségem is szőnek festéket; egy székely háztól meg éppen a mai nap vettem meg egy piros festéket szőnyegnek, négy koronáért. Piros színű, fekete sávokkal. Ez is igen szép, de sokkal pompásabakat, színdusabakat láttam. Különféle élénk színeket vegyitnek s a nehéz gyapjuszövet igen jól néz ki a sárga, zöld, kék meg piros kockákkal, sávokkal, a mértani alakokhoz kasonló rajzokkal.

A festékesnél szebb, kedvesebb és tartósabb népművészeti terméket alig ismernek! Gyönyörűség nézni is egy szépen elkészített festékesre! Amellett roppant tartós és erre nézve messze felülmúlja a kereskedelemben ismert szöveteket. Kár, hogy nincsen forgalomban. Persze, meg kellene adni az árát, mert tiszta gyapju és a készítése sok pepecseléssel jár. De egy szép festékes aztán hosszú időn át megtenné a szolgálatot az uri lakások padozatán, mint pompás, tartós szőnyeg, vagy falvédő. A szebbej, finomabbja kiválóan alkalmas lenne ágyterítőnek is.

Ha valaki nehéz, vastag szőnyeget kíván (pl. ágy elé), azt is megkaphatja a Székelyföldön. Ez a u. n. cserge. Vastag, lomos, színes gyap-

juszövet ez; szebb, kedvesebb és ami fő: nemzetibb, mint a boltokban vásárolt szmirna utánzatok... Tartóságra eltart egy emberöltőn át. Nekem is van kettő, az egyik piros a másik zöld. Körülbelül ötven forint, azaz száz korona áru gyapju van a kettőben, nem számítva a munkát, a készítést, amely a csikszenttamásiak ügyességére vall. Takarózni, utazáshoz, meg — fényűző be rendezkedés mellett — szőnyegként alkalmazva, valami pompás, nagyszerű dolog ez a süppedős, puha, nehéz jószág. Persze, ez már jóval többbe kerül, mint a festékes; de azt hiszem, háromszor annyit tart, mint a drága pénzen vásárolt, imitált szmirnaszőnyeg. Csergét ma is bárhol lehet találni a mi földünkön. Milyen nagy kár, hogy e szívem szerette nép nem tudja értékesíteni ügyes kezének, művészi készségének e nagyszíri dokumentumát! A székely szőttes, a székely festékes, a cserge elsőrendű iparcikkek lehetnének; de nincs, aki fölkarolja, nincs, aki megtanítsa fajomat az értékesítés módzataira. Valami erős, hatalmas kéz kellene, hogy a székely háziipart megmentse és fölemelje!

Azok, akik Budapesten az utcákat röjják és gráci abroszt árulnak székely szőttes gyanánt, egytől-egyig erdélyi cigányok és közönséges szédelőgök. Sokszor láttam én is a fővárosban ezeket a vakmerő és csalafinta mórakat (a cigánynak ez a tréfás neve nálunk!) a vállukon vitt „szőttesel”. Szerettem volna végigvernem a hátukon, a miért megrontják a székely nép hitét, egyrészt silány rongyaikkal, másrészt jellemükkel. Mert ezek a barna képű legények nemcsak hamis árujukat nevezik „székely portékának”, hanem magukat is székelynek adják ki s hazudozásaikkal, csavaros eszejárásukkal ugyancsak rossz fogalmat alkottatnak a méltatlanul meghurcolt székelységről. Kérjük a budapesti és az alföldi vásárló közönséget, üzzék ki házaikból az u. n. „székely” házalókat, mert gaz szélhámosokkal van dolga.

Sajnos, a székely nem kereskedik. Nem hordozza áruját, erre — úgy hiszem — büszkesége miatt sem vállalkozna. De ha akadnának lelkes közvetítők, akik háziipari termékeinknek piacot teremtenének, a székelység is felbuzdulna és jobb napok virradnának a szárnyaszegett székely sasra. Mert most nagyon szomorú dalok fogannak a Hargita alján és igen sötét fellegek boronganak a nagy hegyek fölött...

Földes Zoltán.

— Az időjárás június havi változási napjait a Meteor így jelzi: 1. enyhe, esetleg csapadékos; 6. erős csapadékos; 8. részben száraz; 13. zivataros vagy viharos, esetleg jéggel; 15. száraz, meleg, 17. inkább száraz, meleg; 23. viharos, egy zivataros jég valószínű; 25. meleg, száraz; 26. szintén meleg, száraz; 28. szeles, esetleg zivataros.

Hír a falunkból!

Hírek jönnek, hírek szállnak
Megint hirt a határnak,
Idegenek most vett földje
Bekanyarult a dülönkbe.

Szűkre szorul a barázda,
Korai dör leforázza
Reményünk, e szép palántát,
S nem neveljük soha mását.

Mert hát ma még földet vesznek,
Holnap pedig kinevetnek,
Kinevetnek, lecacagnak,
Három singet pénzért adnak.

Élő-holtan járunk, bolygunk,
A verejték szakad rólunk,
Lelkünk-testünk ázva-fázva
Mehet koldus szabadjára.

Bánatos kék liliumok
Sirják be az utat, nyomot.
Zizzen a nád, zörg az avar:
Bujdosó lett itt a magyar!

Pacsirtáknak hull a tolla,
Nem jár már a felleghonba,
Amíg ez a nép itt élhet,
Addig vállalt követséget.

Üzenetet nekem hozna,
Alig teng-leng néhány jobbja,
Kinek munkás volt az élté,
Verejtékét nem kimélte.

... Várnék, népem, egyet tőled,
Őriz minden arasz földet.
Szeszért ne add, ne költsd pörre
S utódod is él belőle.

S ha egy mesgyét vesztesz végre,
Az is jusson magyar kézbe...
Honfi szívnek méltán fájhat,
Ha más épít ittén várat.

(Kolozsvár) **Tarcsafalvi Albert.**

20-adik évfolyam. 20-adik évfolyam

SZÉKELYORSZÁG

(„Székely-Udvarhely”)

Csik-, Háromszék-, Maroslorda-, Torda-aranyos- és Udvarhely-vármegyék pártoktól független, székely érdekű újsága a székelység előharcosa. Szerkeszti s kiadja BETEGH PÁL laptulajdonos. Előfizetési ára egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.

E nap

Szerda,
július hó
1
Theodorik

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siesen azt megújítani, hogy a „Székelyország” b. címére ezután is pontosan érkezzen testvéri törekvés alapján, a nemzetföntartó elem boldogulásának forrásait feltárni, felszinen tartani a múlt, jelen és jövő tárgyilagos, politikától mentes, szigorúan igazságos, szeretetteljes latolgatásával. — Aki igaz székely, aki magyar, részt kell vegyen e nemzetet védő nagy munkából!

Mutatószámát bárhova küld a „Székelyország” kiadóhivatala Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon sz. 15.

HIREK.

— **Szibes kérelem.** A „Székelyország” összes olvasóit őszinte szeretettel zrra kérjük, hogy e lap minél szélesebb körben való terjesztésére egy pár jó szót, esetleg baráti levelezéseiknél néhány ajánló sort ne sajnáljanak. Előfizetésükkel, hirdetési megbízásaikkal tegyék lehetővé, hogy a Székelyföld vármegyéit érdeklő szellemi kincseket összegyűjtsünk s azoknak illetékes helyükön irvényt szerezhessünk. Ehhez kérjük a hazafias támogatást.

— **Községek alapításával** lehet segíteni a székely fürdőhelyeken. Segíteni pedig kell, mert azok nélkül nem lehet el az ország. Nem bírjuk el azt a vérvesztést, amit a betegünk útján külföldre áramló pénz az országnak okoz... És ki lesz a felelős azért a veszélyért, melyet a székely fürdőknek idegen kézre való juttatása okozhat? Ezeket írja *Barsá Jenő* dr. „A borvizek hazája” című cikkelyében, melyet mai számunk más helyén talál az olvasó. Nagy, igen fontos kérdés. Annnyira sürgős, hogy minden pillanat helyreépíthetetlen veszteséget idézhet elő. Hiszen ma már a **Székelyföldön** — ugyszólva **minden fürdőhely eladó.** Ha tehát mi, a magyarság nem alapíthatunk fürdőhelyeinken falukat, majd a nemzetiségek elvégezik ezt helyettünk épen úgy, mint a hogyan őserdőink letarolásával, kipusztítását elintézték... Vigyázzunk és **sürgősen tegyünk**, mert itt már a fontolgató szóáradat kiöntése késő!

— **Az erdélyi püspök,** Gróf *Majláth Gusztáv Károly* idei bérmentő körútját Marosvásárhelyt kezdte meg és most Csikvármegyében folytatja. A népszerű főpásztort, kinek kíséretében *Soóthy Gyula* kanonok és *Boros József* püspöki titkár van, mindenütt a legnagyobb szeretettel fogadják. Csikszeredában különösen fényes fogadtatást rendeztek tiszteletére. A főpásztor résztvett a csiksomlyói búcsun is, ahol pünköszt első napján nagyszabású szent beszédet tartott a teplomban.

— **Dr Teutsch Frigyes,** a Nagyszébenben székely erdélyrészi ág hkt. evang. püspököt, Torda város minap hagyományos meleg vendégszeretettel fogadta. A püspök kíséretében *Dr Kvassek Hugó* egyházm. főgondnok, *Thulluer szászsebesi* esperes, *Sós Károly* péterfalvi luth. lelkész, mint püspöki titkár voltak. A Tordai Zene Egylet üdvözlő zenéje fogadta a püspökkel érkező.

vonatot. A város főzönsége nevében Dr *Szenkovits* Aurél tisztifőügyész üdvözölte a püspököt, aki meghatva mondott köszönetet. Hosszú kocsisor kísérté *Heltmann* Lajos lelkész lakására, hol később — a templomban a tordai Dalegylet közreműködésével tartott istentisztelet, majd a presbiteri ülés után — az egyházak, megye, város, hivatalok, testületek, egyesületek képviselői, küldöttségei tisztelegtek a püspök előtt, a Tordai Erzsébet Nőegylet pedig hatalmas virágcsokorral kedveskedett, amelyet a püspök mindjárt elküldött a postán — a feleségének. A „Korona“ útermében 150 terítékes, toasztmentes ebéd volt.

— **Kanonoki kinevezések.** A király a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a hajdudorogi püspökséghez *Damjanovics* Tivadar kőkényesdi esperes-lelkészt olvasó-kanonoknak, *Bányay* Jenő máramarosszigeti főgimnáziumi tanárt éneklő-kanonoknak és *Mitrovics* Elek nagykarolyi esperes-lelkészt órkanonoknak nevezte ki.

— **Torda gyásza.** Torda város *Kossuth* Ferenc halála alkalmából gyászlobogót tüzött ki a köz- és magánépületeken, Zilahi *Sebes* Andor polgármester pedig rendkívüli közgyűlést hívott össze. „A Kossuth név ma már egy fogalom, — mondta polgármester megnyitójában — melynek gyökere a szívek mélyéből táplálkozik s ha e szívek a nagyférfiu elvesztése feletti fájdalomtól véreznek, szolgáljon vigasztalásul az a tudat, hogy ő még eljövendő... A közgyűlést megnyitónak jelentem ki.“ Ezután *Boross* Elek városi főjegyző adta elő a tanács és állandó választmány hazaifias érzéstől áthatott javaslatait. A város táviratilag fejezte ki részvétét. Dr *Vertán* Endre orsz. képviselő vezetésével 12 tagú küldöttséggel vett részt a temetésen s a városi Tanács megkeresésére a tordai összes egyházak a temetés ideje alatt harangjaikat meghuzatták. A közgyűlés Dr *Szenkovits* Aurél és *Egerházy* Lajos pártoló felszólalása után, a Tanács előterjesztéseit és tett intézkedéseit egyhangulag jóváhagyó tudomásul vette. Kegyeletének és mély részvételének kifejezésül elhatározta, hogy a Tordán emelendő Kossuth-szobor alapja javára 500 koronát megszavaz s véghározzatát özv. *Kossuth* Ferencnével és *Kossuth* Lajos Tivadarral jkvi kivonat alakjában közli.

— **Turczér Imre** vezérőrnagy, a honvédelemügyi miniszterium kiküldötte Kézdivásárhelyt a honvédelktanyákat meg szemlélte és kevés kibővítéssel továbbra is használhatónak találta s kijelentette, hogy új kaszárnya építése nélkül is ott marad a honvédség.

— **Oroszlány Gábor** ujságíró kollégánkat, a székely főváros egyik tekintélyes sajtóorganumának, az „Ellenőr“-nek élénk tollú, jeles tehetségekkel megáldott felelős szerkesztőjét, 15 éves ujságírói működése

alkalmából hírlapíró társai, barátai, a város notabilitásai s az épen Marosvásárhelyt időző Heves Béla szintársulatának tagjai — rögtönzött ünnepségekben részesítették. A magunk részéről is testvéri szeretettel köszöntjük derék kartársunkat és kívánjuk, hogy az igazság fegyverét minél hosszabb időn át diadalmas sikerrel forgathassa.

— **Mádéfalva** község határának megvizsgálására a földművelésügyi miniszter a Földtani Intézetől egy geológust kiküldött. Ohajtandó volna, hogy az öt székely vármegye határainak, kincseinek kikutatására állandóan itt időzzék nem csak egy hanem a geológusok minél nagyobb csoportja. Sőt a székelyföld központján a Földtani Intézet állandósított kirendeltsége kellene tartózkodjék. Dolga itt bőven akadna!...

— **Város és tüzoltóság.** A székelyudvarhelyi önkéntes tüzoltóegylet parancsnoksága, Dr *Borosnyay* Pál főparancsnokkal az élén, szertárvizsgálatot tartott. Sajnálattal kellett tapasztalniok, hogy az egyesület drága felszerelése (tüzi fecskendő, szertárkocsi, vízfordó szekerek stb.) egy életveszélyes, düledező pajtában vannak elhelyezve. Ez az ugynevezett épület — melybe csak élet halálra elszánt: önkéntes tüzoltók merészkednek belépni — Székelyudvarhely város tulajdona. Van azonban a városnak más helyisége is, ahol — miután majdnem teljesen üres — a tüzoltó-szerelvények igen jól elhelyezhetők volnának. De azt hiába kérték, a Tanács nem adta át. A tüzoltópa ancsnokság kijelentette, hogy ilyen körülmények között a közvagyon képező szerelvényekért a felelősséget a város vezetőségére hárítja s egyuttal panaszt tesz a vármegye főispánjához az elodázhatlan ügy sürgős rendeztetése miatt.

— **Benczédi Pál** homoródújfalvi unitárius lelkész dicséretes eredménnyel tette le a középiskolai vallás-tanári vizsgát. Az idén volt az első jelentkezés a vallás-tanári szakvizsgára s így *Benczédi* Pál az első okleveles vallástanár az unitárius felekezetenél.

— **Fesztly Árpád** hírneves festőművész, a magyarok bejövetele körkép világhírű festője meghalt Lovranában. Ógyalkára hazaszállították és ott helyezték örök pihenőre.

— **Egy székely dalegylet segeleje.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a csikszeredai dal- és zene-egylet támogatására 500 koronát engedélyezett.

— † **Gál Mihály.** Mély szomorúsággal írjuk le most ezt a nevet, melyhez annyi jó cselekedet fűződik s amelyet többször a legnagyobb örömmel volt alkalmunk említeni egy-egy közérdekű munkássággal kapcsolatosan. Most pedig elszoruló szívvel veszünk búcsút *Gál* Mihály román. kath. kántor-tanító, birtokosági, gazdaköri és a temetkezési társulatok elnökétől, aki életének 52-ik, áldásos tanítói működésének 33-ik évében május 31-én megszünt élni.

Székelyudvarhely szombatfalvi városrészének volt ő elévülhetlen érdemű, igazi népnevelő apostola. Egy igazán derék, becsületes, karakteres és fáradhatatlan tevékenységű jó tanító hunyta örök álomra szemeit. Szívhiűdés következtében, rövid betegség után megszünt élni. Még halála előtt 3 nappal levizsgáztatta tanítványait az egyházmegyeri tanfelügyelő és a szülők jelenlétében s a fényes sikerű vizsgáért tanfelügyelője és plebánosa elhalmozták dicséretes kitüntetésekkel. Az utolsó napokban komor volt, érzékenyen vett búcsút növendékeitől, mintha sejtelmek vettek volna erőt lelkén — úgy búcsuzott tőlük utóljára. Halála megdöbbentette az egész kerületet s az ottani közönség méltó módon fejezte ki gyászát és részvétét a közbecsült tanítónak. Minden egyes tanítványa mezei virágból font koszorút tett le sírjára, amit megható módon vitter a temetési menet élén, míg ravatalára is díszes koszorút helyeztek. A gazdakör s a különböző társulatok testületileg, gyászlobogó alatt vettek részt a temetésen s helyeztek koszorút ravatalára. Folyó hó 2-án temették óriási részvét mellett. A háznál *Pál* István apát kanonok, a sírnál a kath. tanítók nevében *Dobai* Ferenc székelykereszturi kántor-tanító, a gazdaközönség nevében *Katona* Lajos birtokos mondtak búcsubeszédet. Bezárult a sír a jó tanító felett, akinek emlékét áldólag őrzik a papság, tanítóság, gazdaközönség és a tanítványok nagy serege. Halálát nemcsak a kiterjedt rokonság, de az egész városrész gyászolja. Nyugodjék békében!

— **Helyes népművelés.** A „Madarak és fák napja“-t május hó 27-én Homoródszentpál, Recsenyéd és Városfalva községek iskolái együttesen ünnepelték több szülő és a vidék intelligens közönségének részvételével. A tanulók együttes, lelkesült éneklése után: „Ültess fát, védjed a madarat, a madár védeni fogja fádat“ címmel egyik tanító előadást tartott, mi után a gyermeki szavak érdekes sorozata következett. Az ünnepélyről följegyezzük, hogy az intelligens szülők gyermekei „székely“ ruhában jelentek meg, ami az ünnepély érdekességét nagyban növelte. Az ünnepélyen szépségversenyt is rendeztek, hol a „székely“ ruha nemcsak megállotta helyét, hanem a most vizsgázott VI. osztályosok ítélete alapján: viselői nyerték az első díjakat. Minél több ilyen verseny rendezése volna hivatva fölkelteni a „székely“ öntudatot, mert úgy tapasztaljuk, hogy népünk faj-jellegét csak addig őrzi hüen, míg az ősi viseletet le nem vetkezi.

— **Nagy jégóhar** vonult végig május 28-án este 9 órakor Szászrégen vidékén. Telek, Alsókőhér, Szentmihály, Kincses, Orsova, Libánfalva és Hodák községeket érintette. Fél óráig tartott a pusztítás. Tyuktojás nagyságu jég hullás volt, amely a gyümölcsfákat és a termést teljesen tönkre tette.

— **Erdélyben két törvényhatósági joggal felruházott város, 27 rendezett tanácsú város, összesen 29 város van.** Népeességük száma szerint sorakoztatva így következnek egymásután: Kolozsvár 60.808 lakóssal, Brassó 41.59 lakóssal, Nagyszeben 33.489, Marosvásárhely 25.517, Torda 18.455, Beszterce 18.236, Gyulafehérvár 11.616, Segesvár 11.587, Dés 11.52, Székelyudvarhely 10.224, Gyergyószentmiklós 8.905, Sepsiszentgyörgy 8.654 lakóssal. Medgyes 8.626, Szászsebes 8.504, Szászváros 7.672, Szászrégen 7.310, Szamosújvár 6.857, Fogaras 6.579, Kézdivásárhely 6.079. Vajdahunyad 4.520, Dicsőszentmárton 4.417, Erzsébetváros 4.508, Kolozs 4.138, Vizakna 4.048, Csikszereda 3.701, Hátszeg 3.124, Abrudbánya 2.938 lakóssal.

— **A székelyföldi városok** túlnyomó többsége az erdélyi II. ik szinikerület körében csoportosult. E kerület Zilahi *Sebes* Andor tordai polgármester elnöklésével Szászrégenben tartotta választmányi ülését, melyen *Boross* Elek főjegyző, szinikerületi titkár adta elő az ügyeket. *Szabados* László szinigazgató és titkára szintén megjelent s az egyes városok szeszóját a következőképp állapították meg az 1914—1915. évekre: 1914. szept. 1—15-ig Hátszeg, 16-tól okt. 4-ig Fogaras, okt. 5-től nov. 5-ig Nagyenyed, nov. 6-tól 20-ig Szászrégen, dec. 22-től 1915. jan. 25-ig Csikszereda, 26-tól febr. 28-ig Sepsiszentgyörgy, márc. 1—28-ig Kézdivásárhely, márc. 29-től ápr. 16-ig Gyergyószentmiklós, 17-től május 10-ig Torda, 11—28-ig Nagyenyed, 29-től jun. 12-ig Szászrégen, 13—26-ig Hátszeg, jun. 26-tól jul. 3-ig Petrosény és augusztus 1-től szünet.

— **8622 ügyvéd** volt 1913. évi december 31-én Magyarországi területén s ebből 2389 Budapesten van.

— **M. U. E.** A Magyar Védő Egyesület budapesti központja báró *Daniel* Gábor v. b. t. t. orsz. képviselő elnöklésével tartotta meg XII-ik közgyűlést díszes, előkelő közönség, iparpártolók és lelkes honleányok részvételével mellett. A tordai testvéregyesület: *Harmath* Domokos, az egyet nagytevékenységű derék elnöke képviselte s tolmácsolta a tordaiak üdvözlő és köszönő üzenetét. *Pum* József min. főmérnök élénk érdeklődéssel és tetszéssel kísért előadást tartott a magyar textilipar fejlődésének feltételeiről és akadályairól. Rámutatott többek között arra, hogy a világon működésben levő 40 millió orsóból alig 300.000 van Magyarországon és textiliparunk fejlődésének akadályai a vámpolitikában és az alapítás nehézségeiben keresendők, a meglévő gyárak haladását pedig guzsba kötik a kartellek. Mindezekkel a nehézségekkel szemben az egyedül célra vezető segítségnek azt tartja, hogy a magyar közönség vásárlásakor követeljen a kereskedőktől magyar árut, mert nem a gyári forgalom

növekedésével lehetne csak a fejlődését biztosítani. Ezért üdvözlő a Magyar Védő Egyesület törekvését. **Dobliczki Sándor** ügyvezető alelnök megköszönvén az elhangzott tanulságos és nagyjelentőségű előadást, megtartotta beszámoló évi jelentését. **Galgóczi Heteés Mór** a jelentés kapcsán a **Tavaszi Vásár** nemzetközi irányzata ellen emelt szót. Helyes nézete élénk tetszésre talált a hallgatóságánál. A közgyűlés ezután megajtette az alapszabályszerű választásokat.

— **Dr Bajor Dezső** fővárosi orvost választotta meg a borszéki fürdővállalat ez évre fürdőorvosnak.

— **A békási szoroshoz** a kereskedelemügyi miniszterium utépitő osztályától **Hartig Sándor** és **Szántó Albert** miniszteri tanácsosok vezetésével illusztris és nagy számú bizottság küldetett ki az ut megsejmlésére Gyergyószentmiklós vasúti állomásán **Dr Tódor Béla** városi tiszti-ügyész vezetésével a Tanács fogadta és tiszteletükre bankettet rendeztek.

— **Tanító-Otthon.** A tordai Tanítók Otthonának alaptökeje már 8142 K 82 fillér.

— **Mezőgazdasági tanfolyam néptanítók és tanítónők számára.** A földmivelésügyi miniszter kisebb fokozatu ismétlő iskolákhoz a gazdasági tárgyak tanítására hivatott népsikolai tanítók, illetve tanítónők gazdasági kiképzése céljából folyó évi július hó 18-ától bezárólag augusztus hó 18-áig az algyógyi, adai, békéscsabai, breznóbányai, hódmezővásárhelyi, jászberényi, karcagi, lugosi, pápai, rimaszombati, nagyszentmiklói, szilágyosomlyói, szabadkai, csáki, sírokai, (Árva megye) földmívelés iskoláknál 20-20, összesen 300 és pedig a sírokai iskolánál kizárólag a m. kir. földmívelésügyi miniszterium felvidéki kirendeltsége által is ajánlott néptanító, továbbá a kecskeméti földmívelés iskolánál folyó évi július hó 31-ig 20 tanítónő részére gazdasági tanfolyamot rendez. A tanfolyamon résztvevő tanítók (tanítónők) egyenként 100 korona átalányt élveznek, amely összegből az ellátási díjat és mindennemű költséget tartoznak fizetni. A tanfolyamokra olyan tényleges alkalmazásban levő néptanítók (tanítónők) vétetnek fel, akik mezőgazdasági tanfolyamot még nem végeztek. A felvételi kérvényt a földmívelésügyi Miniszterhez kell címezni és **júlyó évi június hó 12 éig** az illetékes kir. tanfelügyelőségénél benyújtani.

— **A méntelep parancsnokságát** Sepsiszentgyörgyről jövő év április 1-től kezdődőleg Kolozsvárra akarják áthelyezni. Ez a hír azonban aligha nem áprilisi tréfa lesz!?

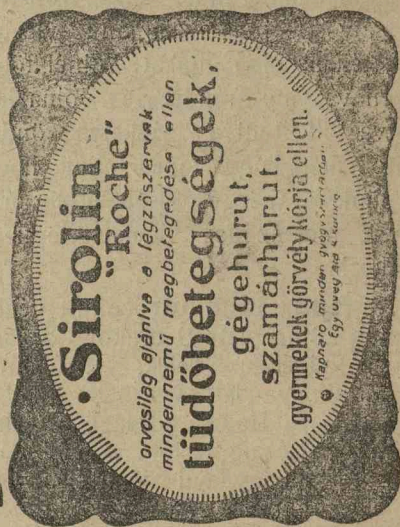
— **Az Apolló nagy mozgóban** Székelyudvarhelyt ma (vasárnap) „A boldogok szigete” c. vidám, 6 felvonásos filmköltemény, hétfőn pedig szenzációs kinemaszkeccs kerül bemutatásra.

— **A népoktatási törvény revíziója.** Félhivatalosan jelentik, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter a vármegyei közigazgatás reformjával kapcsolatban revízió alá veszi a jelenleg érvényben levő népoktatási törvényeket és rendelkezéseket. A miniszter e célból saját elnöklésével törvényelőkészítő bizottságot szervezett.

— **Népiünnepély.** A székelyudvarhelyi önkéntes tüzoltóegylet pünnköst másodnapján tartott népiünnepélye fényesen sikerült. Délután 3 mozsárlövés jelezte a mulatság kezdetét, majd az árvátfalvi rezesbanda indulói mellett álarcosok, később pedig a díszsisakos tüzoltóság **Csillag József** alparancsnok és a parancsnoksággal az élén, **Kónya Jancsi** zenekarával vonult le a kollegium kertbe. Nagy közönség gyűlt össze, amely egész estig jól mulatott a sok tréfás dolgokon. **Kéleti Sándor** humoros jelenetei, **Keresztély Gyula** sikerült kupléi és a székelyek csüdüngölő tánca mind megannyi érdekesség volt. A gyermek szépségversenyen első díjat **Fülöp Micike**, a másodikat **Szabó Magduska** és harmadikat **Fekete Magduska** nyerte. Nagy érdeklődést keltett a székelyudvarhelyi és a nagyszabeni válogatott csapat football-mérkőzése, melyben erős küzdelem után az előbbieket győztek. Végül gazdag változatoságú tűzijáték, majd reggelig tartó kedélyes tánc követtkezett. A tiszta jóvedelem ezer korona körül van.

— **A Székelyföld részletes geológiai felvételét** és térképezését múlt év óta **Bányai János** polg. isk. tanár, geologus, mint a m. kir. Földtani Intézet kültagja eszközli az intézet megbízásából. A köpecsi szenterületekkel kezdte meg működését, most pedig Kézdivásárhely környékén dolgozik.

— **Erdélyi baromfi- és nyulkiállítás.** A brassói baromfi és kultúrneműtenyésztési egyesület e hó 27-től 29-ig Brassóban, **Jekelius Ágost** vármegyei alispán védnökségével kiállítást rendez, a melyen főleg Erdélyben tenyésztett tyúkfajok, ludak, kacsák, galambok és nyulak kerülnek bemutatásra. Bejelentések a „Mezőgazdasági árucsarnok”-tól Brassó, Weisz Mihály utca 17. sz. díjmentesen kapható úrlapokon legkésőbb e hó 15-ig eszközölhetők. Díjak: arany, ezüst és bronz érmek, oklevelek, valamint az összerdemért megfelelő nagyobb tiszteletdíjak.

— **Nem volt** felolvasás a tordai E. K. E. fiókosztályában Közbejött akadályok miatt elmaradt és így mult számunk erre vonatkozó híradása — tárgyitalan.

— **Céllövő-verseny.** A homoródszentpáli ifjusági lövésztanfolyam, mint Udvarhely megye legelső ilyen működő intézménye, a vármegyei állandó lövészbizottság részvételével és az erzsébetvárosi m. kir. 22. honvéd. gy. ezred parancsnokságának vezetésével, az egy évi tanfolyam befejezése képen f. évi június hó 7-én délután 2 órától kezdődőleg, a homoródszentpáli községi közlegetőn berendezett lőtérén, céllövőversenyt rendez. Verseny után a legjobb lövőknek a „Népház” udvarán a versenydíjak ünnepélyesen kiosztatnak, mi után a „Népház” termében mérsékelt belépési díjjal a tanfolyam javára távcvígalmot lesz. Borról, zenéről s hideg ételekről gondoskodik az elnökség.

— **A szülői,** testvéri, baráti és emberbaráti érzelem egyike *sem nő magától,* nem tisztul, nem nemeseedik; tehát *mindenki nevelje,* akinek alkalmá kínálkozik erre. U. K.

— **A tormatermelés jöve deimezősége.** A kisgazda nem tud nálunk arra az álláspontra helyezkedni, hogy aprólékos munkát igénylő kerti növényekkel sokkalta nagyobb hasznot érhet el, mint a közönségesen termelt gazdasági magvakkal. Nem szereti a pepecselő munkát, sőt a sok munkát sem szereti igaz ugyan, hogy aratáskor többet dolgozik, mint bármely nemzet munkása, de azután az év nagy részét henyléssel szereti tölteni, holott a bolgárok példája is bizonyítja, hogy aprólékos munkával, kerti növények termesztésével sokkal, de sokkal nagyobb hasznot érne el, mint a közönséges gazdasági magvak termesztésével. Érdekes adatokat szolgáltat erre a magyaróvári gazdasági akadémiai kertészet, amelynek tormával végzett kísérletei eredményeit a következőkben ismertetjük. Termelt öt 10 négyzetgözlő nagyságú táblán, táblánként 100 tő, összesen tehát 500 drb 36 cm. hosszú egyenlő erősségű dugvány után tormát. Az első számú tábla, amely nem lett trágyázva, adott 20 kg.-ot, melynek értéke holdanként 1680 K. A harmadik számú táblán istállótrágya és 1.5 kg. szuperfoszfáttal termelt 32 kg. torma, melynek értéke kat holdanként 1843 korona 20 fillér; a negyedik számú táblán istállótrágya, 1.8 kg. szuperfoszfát és 1 kg. kálisó után termelt 37 kg. torma, melynek értéke kat. holdanként 2486 K. Az ötödik számú táblán 2 kg. szuperfoszfát, 1.25 kg. káli és 0.80 kg. chilisalétrom után termelt 45 kg. torma, melynek értéke kat. holdanként 3600 K.

— **Az erdélyrészi középiskolák** ifjuságának céllövő versenyét pünnköst első napján tartották meg Kolozsvárt. Az elsődíjat a brassóiak, a másodikat a székelyudvarhelyiek és a hatodikat a kézdívásárhelyiek nyerték et.

— **Országos kongresszust** tartott a Vendéglős Egyesület Marosvásárhelyt **Bürger Albert** keresk. és iparkamarai elnök vezetésével, aki az egyesület diszelnöke. A kongresszuson küldöttség hívására jelent meg **Dr Bernády** főispán, **Hofbauer Aurél** polgármester. A kormányt pedig **Dr Fenyvesi Ferenc** min. oszt. tanácsos, **Dr Falk Ernő** min. titkár és **Dr Dexter Béla** kirendeltségi vezető képviselte. A gyűlést megelőzőleg **Kossuth Lajos, Rákóczi Ferenc** és **Bem** tábornok szobránál beszédet tartva, koszorut helyeztek a talpazatokra. A tárgysorozat fontosabb pontjait a vasárnapi munkaszünetről szóló törvénytervezet, az ipar- és italmérségi törvények revíziója, valamint a kartell-törvény sürgetése képezte. Marosvásárhely közönsége a városi törvényh. bizotts. és a kongresszusi tagok s a sajtó képviselői tiszteletére diszbedet adott, amelyen mintegy 400-an vettek részt.

— **Székelyudvarhely r. t. városi szépítő egyesülete** alapszabályait a m. kir. belügyminiszterium 3353—1914. V. a. szám alatt látalmazta 1914. január hó 20-án és azt **Gotthárd János** polgármester és **László Albert** jegyző aláírásával kibocsátott taggyűjtő aláírási ívvel kapcsolatosan, most küldötték szét. Az alapszabályokból kifolyólag többszörvételünk lesz és azért érdemlegesen szándékozunk foglalkozni a kérdéssel.

— **Az Erdélyi Szövetség,** mely mult év végén Kolozsvárt alakult meg, ma d. u. nagygyűlést tart Marosvásárhelyt **Dr Ugron Gábor** nyug. főispán elnöklésével.

— **Az iprosok** pünnköst másodnapján alakuló gyűlést tartottak Badapesten. Ez lesz a magyar iparosok országos gazdasági és politikai egyesülete.

— **A Royal mozgó** ma d. u. este 8 órakor előadást tart.

Nyomatatta és kiadja BÉTEGH PÁL
 könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt.

A székelykereszturi járás főszolgabírájától,

Szám 2822—1914 sb

Pályázati hirdetemény.

Szentábrahám községben (Székelykereszturi járás) lemondás folytán megüresedett és a segédjegyzőket megillető javadalommal rendszeresített **segédjegyzői állásra** pályázatot hirdetek, s felhívom az ezen állást elnyerni ohajtókat, hogy szabályszerűleg felszerelt kérésüket hozzam **f. június hó 28-áig** adják be.

Székelykereszturon, 1914. évi június hó 3-ik napján.

Pálffy Jenő s. k.
 főszolgabíró.

Téli szalámi 1 kilgr.
 3 K 40 f
 Hol?!
Gáspár Testvéreknél
 Székelyudvarhelyt

Betegh Pál

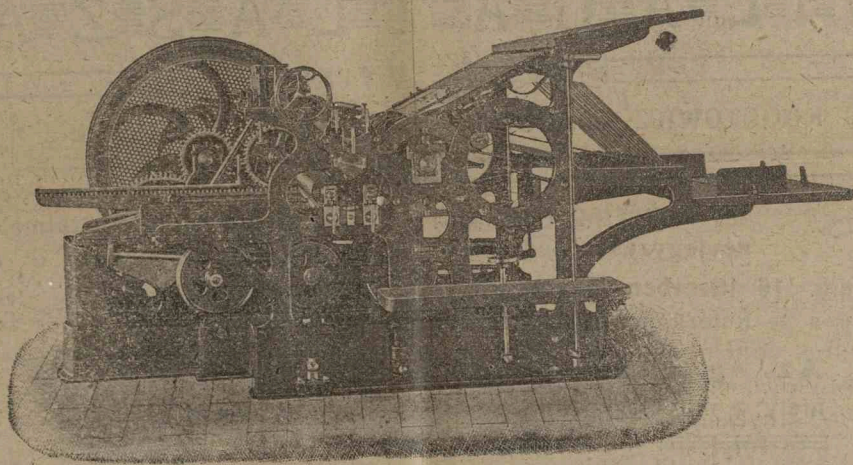
billamos erőre berendezett,
modern betűkkel, diszítések-
kel és különböző gépekkel

==== dúsan felszerelt ====

könyvnyomtató és könyv-
kötő intézete,

könyv- és újságkiadó vállalata

Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Készít mindenféle könyvnyomdai
munkát a legegyszerűbbtől a leg-
diszesebb kivitelig minimális ár-

==== számitással. ====

Közszégi, körjegyzői, egyházi, tanügyi,
ügyvédi, pégrehajtói és magánügyi
kész nyomtatványok székelyföldi leg-
nagyobb raktára.

Vidéki megkeresésre azon-
nal vállal szol. Költségjegy-
zékkel díjtalanul szolgál.

Telefon 15. sz.

Telefon 15. sz.

Ujságpapíros kiló számra (nagyobb vételnél kedvezményes ár) olcsón kapható a „Székelyország” kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt, Kossuth u. 31. sz.

Erdélyben egy ásványvíz vagy melegvíz fürdő, vagy egy fürdő építésre alkalmas ásványvíz vagy melegvíz forrás, birtokkal vagy erdővel kerestetik megvételre, vagy több ideai haszonbérletre. Ajánlatok rajzzal, leírással és ármegjegyzéssel a lap kiadóhivatalába küldendők be.

BUTOR.

Aki jó és tartós butort akar vásárolni, az forduljon hozzám BALÁZS KÁROLY butor kereskedőhöz, hol raktáron vannak remek kivitelű kőris, eseresznye, tölgy, szil és diófa háló szobák és ebédlőberendezések vas- és rézbutorok, márvány mosdók és felszerelések. Saját műhelyemben készül szilés és tartós kárpitos áruk, szalon és angol bőrgarnitúrák és esztergályos áruk. Minden munka jótállás és szigorú felügyelet mellett készül! A helybeli újság érdekében szíves pártfogást kér.

Balázs Károly

asztalos, esztergályos, kárpitos és butorkereskedő.

Vizsgai írás-lapok

legfinomabb papíroson, olcsó árban beszerezhetők **BETEGH PÁL** könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerkeszkedésében Székelyudvarhelyt.

Tanító vagy? Akkor használd a Módszeres Szépirási Irkákat, melyeket a székelyudvarhelyi tanítók szerkesztettek. Eladási árából 10,10 a Tanítók Otthonát illeti. Hét féle mintában 2 és 4 fillér darabja. Páratlanul finom a papírosa, célszerű a beosztása. Kapható Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt.

NEMESEK

UDVARHELYVÁRMEGYE NEMES CSALÁDJAI.

Szerkesztette: **Pálmay József** családtörténetíró Marosvásárhely. Magyarország Cimeres Könyvének ügyvezető szerkesztője. Ára füzve 16 K. Kapható **Betegh Pál** könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, családi cimerekkel dús illusztrált mű, igen becses családtörténeti adatokat foglal magában.

Szemere László

Madárlani állomása

Csúszsögöd.

Mint preparáló intézet rendelkezésére áll a nagyközönség- és intézeteknek Nemesek madarai, de

bármily nagyságu emlősök

fej- és szőnyegkidolgozások és keltetők dermatoplasztikai kidolgozására is elrendű szakérő van alkalmazva, tehát ezen munkák is mindig és korlátlan mennyiségben elfogadtatnak.

Mesterséges fészekodvak.

(A lőtt madarak és állatok sebei a száj és orr kőccal eldugandó, a csomagolás előtt a test lehűlését be kell várni, egyébként károsodás nélkül kell postára tenni — illetőleg 10 kilogramm súlyon felül vasutragyorsárúként — szilárd vázu ládában fagyaport vagy papíros közé szellősen csomagolva.)

Javításmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALABÓL

Csak akkor valódi ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövevényjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHÉK LAJOS BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESÚJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

Elárúsító: RIEMER K. GUSZTÁV, SZÉKELYUDVARHELYT

MAGYAR FÖLDRAJZI INTÉZET

VILÁGATLASSZA

SZERKESZTIK:

KOGUTOWICZ KÁROLY Dr. és LITKE AURÉL Dr.

130 térképlapja 100 fő és 210 melléktérképet tartalmaz, névjegyzéke pedig több, mint 130,000 helynevet. E mű 16 füzetben lesz teljes, melyek havonta jelennek meg 8-8 térképet tartalmaznak.

Az egyedüli magyar nagy kézi atlasz, mely a művelt közönség minden ilyen atlaszszal szemben támasztható igényét kielégíti.

Ára a 16 füzetnek illusztrált és értékes szöveggel . . . korona 50— a füzetekhez való díszes félbörgejtőtoknak " 10— Megrendelhető a díszes félbörgejtőtok kiadás is (megjelenik 1914. októberben) " 60—

Három koronás havi részletfizetésre is kapható. Bővebb felvilágosítást, prospektust, mintalapokat stb. küldenek a könyvkereskedők vagy a kiadó Magyar Földrajzi Intézet Részvénytársaság Budapest, V. Rudolf-tér (Margithid, pesti hídfő.)

Pünkösdi kuglóf!

Egy világos fej ezen receptet kivágja és kísérletet tesz!

Hozzávaló: 25 dkgr. vaj, 20 dkgr. cukor, 7 tojás, ezeknek fehérjét habra verve, 50 dkgr. búzaliszt, 1 csomagocska **Dr Oetker-féle sütőpor**, 10 dkgr. mazsola, 10 dkgr. fekete szőlő, 5 dgr. citromát. Egy fél citromnak a lereszelt sárgája, kevés só, $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}$ literig tej.

Készítés: A vajat keverd habosan adj cukrot, tojássárgát, t. jet, sót, lisztet hozzá, vegyítsd össze a sütőporral és azután a mazsola, a fekete szőlő, a citromát, a citromsárga és a tojáshabba. A keveréket helyezd egy zsírral kikent és mandulával behintett formába és süsd a kuglófot egy és fél óráig.

Jegyzet: A tésztahoz adj annyit tejet, míg a kanálról vastagon lefolyik.

Vasárnapi

Kiadja az Országos Közművelődési Tanács

Könyv

Minden héten egy füzet jelenik meg. **A Vasárnapi Könyv tartalma:** **Képek** és életrajzok a munka, a tudás, a történet kiváló egyéniségeiről. **Útleírás, földrajz, történelem, ipar, technika- és természettudomány.** Fizikai és vegyszertani ismeretek. Az ipari találmányok és újítások magyarázása. A modern technika vívmányai. Tájékoztató a fejlődő gazdasági élet új eszközeiről.

Hasznos tudnivalók.

Az egészség megővéséről, az élelmiszerekről. Népszerű törvénytárgyalkodások. Egy példányt félévre 1 K 50 fillérért minden szombaton bérmentve küld az **Országos Közművelődési Tanács** Budapest, IV., Ferenciek tere 3.